

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PREKYBINĖS LAIVYBOS ĮSTATYMO NR. I-1513 2, 84, 86,
88, 89 STRAIPSNIŲ IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR
SUSIJUSIO LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO
(TAP-20-1482, 20-1483; TAIS NR. 20-11730, 20-11731)**

2020-09-09 Nr. NV-2431

Vilnius

Įvertinę projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams ir teisės technikos reikalavimams, pažymime, kad esminių pastabų neturime. Tuo pačiu norėtume atkreipti rengėjų dėmesį į šiuos įstatymo projekto aspektus:

1. Projekto 1 straipsnio 1 dalyje, kuria įstatymo 2 straipsnis papildomas 8¹ dalimi, siūloma rašyti „išskyrus piratavimą“, nes piratavimas pagal JT jūrų teisės konvenciją yra apibrėžiamas kaip „veiksmas“.

2. Abejotume, ar Projekto 1 straipsnio 2 dalyje, kuria pakeičiama įstatymo 2 straipsnio 24 dalis, visiškai teisingai naujai dėstoma laivo valdytojo apibrėžtis numatant, kad juo laikomas ir asmuo, „perėmęs iš laivo savininko įsipareigojimus ir atsakomybę už laivo veiklą“. Atkreipiame dėmesį, kad pagal Tarybos direktyva 2009/13/EB atliktus pakeitimus laiko valdytoju laikomas asmuo, perėmęs ne bet kokius (ar visus) laivo savininko įsipareigojimus, bet „laivo savininkui taikomas pareigas ir įsipareigojimus pagal šį Susitarimą“, t.y. pagal Europos bendrijos laivų savininkų asociacijų (ECSA) ir Europos transporto darbuotojų federacijos (ETF) sudarytą susitarimą dėl 2006 m. Konvencijos dėl darbo jūrų laivyboje. Be to, projekto lyginamajame variante nėra atspindėti visi siūlomi pakeitimai, t.y. nėra išryškinta, ką papildomai siūloma į šią dalį įrašyti.

3. Dėl projekto 1 straipsnio 4 dalimi siūlomų pakeitimų reikėtų aiškinamajame rašte paaiškinti, kokios kitos sąvokos, apibrėžtos Baudžiamajame kodekse ir Civiliniame kodekse, yra reikšmingos Prekybinės laivybos įstatymo (ar šių siūlomų pakeitimų) kontekste.

4. Projekto lyginamojo varianto 2 straipsnio 1 dalyje netiksliai atspindėti keičiamo įstatymo 84 straipsnio 1 dalies pakeitimai.

5. Dėl Projekto 2 straipsnio 2 dalimi keičiamo įstatymo 84 straipsnio 4 dalies:

- reikėtų tikslinti 1 punkto dėstymą, nes pagal siūlomą konstrukciją jūrininkas turėtų laisvai sutikti su sutarties nuostatomis „prieš sudarant darbo sutartį“;

- manome, kad 1 ir 2 punktai iš esmės dubliuoja vienas kitą; pagal 84 straipsnio nuostatas jūrininkas raštu sudaro sutartį pagal pavyzdinę formą, o pagal ECSA ir ETF sudaryto susitarimo dėl 2006 m. Konvencijos dėl darbo jūrų laivyboje 2.1 taisyklę „jūrininko įdarbinimo sąlygos nustatomos arba nurodomos aiškiai surašytoje ir teisinę galią turinčioje sutartyje ir turi atitikti šiame Susitarime nustatytus standartus“, kuri turi užtikrinti jiems tinkamas darbo ir gyvenimo sąlygas laive. Todėl kyla abejonių dėl 2 punkte dėstomo įpareigojimo „pasirašytinai supažindinti jūrininką su jo būsimo darbo sąlygomis, teisėmis ir pareigomis“, nes visa tai turėtų atsispindėti darbo sutartyje, kurią jis gerai išsinagrinėja ir laisva valia pasirašo pagal 1 punktą. Minėtojo ECSA ir ETF sudaryto susitarimo dėl 2006 m. Konvencijos dėl darbo jūrų laivyboje 2.1 taisyklės A2.1 standarto 1

dalies d punktas numato, kad „būtų užtikrinta, jog jūrininkai, įskaitant ir laivo kapitoną, *laive* galėtų lengvai gauti aiškią informaciją apie savo darbo sąlygas;

- siūlome tikslinti 3 punktą ir numatyti, kad laivo valdytojas privalo sudaryti sąlygas susipažinti su informacija apie jūrininkų darbo sąlygas, įskaitant jūrininkų darbo sutartis, Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių, į kurių uostus įplaukiama, kompetentingoms institucijoms.

6. Projekto 3 straipsnį, kuriuo keičiama įstatymo 86 straipsnio 10 dalis, siūlome tikslinti. Nors aiškinamajame rašte nėra pateikiama priežasčių, kodėl atliekamas šis pakeitimas, manome, kad juo greičiausiai siekiama suderinti įstatymą su Baudžiamajame kodekse vartojama „plėšimo“ sąvoka. Vis dėlto manome, kad siūlomas pakeitimas nėra tinkamas. Visų pirma pagal BK „plėšimas“ visuomet susijęs su dviem aspektais, t.y. fizinio smurto ar grasinimo jį panaudoti arba kitokiu galimybės priešintis nukentėjusiam asmeniui atėmimu, taip pat nukentėjusiojo asmens turto pagrobimu. Todėl dėl plėšimo turtas yra pagrobiamas, bet ne sugadinamas arba dingsta. Kita vertus, turtas gali būti sugadinamas nesant plėšimo, gali būti pavogtas be jokios grėsmės nukentėjusiajam asmeniui ir pan., tuo labiau, kad remiantis įstatymo 86 straipsnio 8 dalimi, tai gali būti susiję su atleisto iš darbo jūrininko laive palikto turto saugojimu. Todėl siūlome naudoti bendresnę formulotę, jei tai nėra susiję su ginkluotu laivų plėšimu ar piratavimu.

7. Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 83 punkte nurodoma, kad „kai keičiamame teisės akte *keičiama* daugiau kaip pusė jo straipsnių ar punktų, visas teisės aktas dėstomas nauja redakcija. Ši nuostata *mutatis mutandis* taikoma ir keičiant <...> straipsnį“. Nors projekto 4 straipsniu *keičiamos* tik keturios įstatymo 88 straipsnio dalys iš devynių, tačiau atsižvelgiant į tai, kad straipsnis dar ir papildomas trimis naujomis dalimis, projekto rengėjams siūlytume 88 straipsnį dėstyti nauja redakcija.

8. Projekto 4 straipsnio 1 dalyje, kuria keičiama įstatymo 88 straipsnio 1 dalis, siūlome vietoj žodžių „kai nustatoma, kad jūrininkas asmens sveikatos požiūriu gali keliauti“ rašyti „jei jūrininko sveikatos būklė leidžia jam keliauti“, nes iš dabartinės formulotės nėra aišku, kas turi nustatyti, taip pat ir išsireiškimas „sveikatos požiūriu gali keliauti“ nėra visiškai tikslus (ši pastaba taikytina ir kitoms analogiškomis projekto nuostatoms). Taip pat siūlome pateikti išsamesnius paaiškinimus ir pagrindimą dėl siūlomos nuostatos „jei laivas plaukia į didelės rizikos zoną, įtrauktą į Londono laivybos draudimo rinkos jungtinio karo komiteto patvirtintą pavojingų zonų sąrašą, į kurią vykti jūrininkas nedavė sutikimo“, nes tokios zonos skelbiamos turto draudimo tikslais, neaišku, kada jūrininkas ir kokia forma turi duoti tokį sutikimą ir kaip jis sužinos apie tokias didelės rizikos zonas.

9. Neaišku, kokių tikslų Projekto 4 straipsnio 3 dalyje, kuria įstatymo 88 straipsnis papildomas 4¹ dalimi, išskiriami „mirusieji ar žuvusieji“ jūrininkai, ar tarp šių nuostatų yra skirtumas teisės požiūriu ir nepakaktų rašyti vien tik „mirusių“ (atitinkamai įvertinant, ar nereikia tikslinti ir šio straipsnio 4 dalie). Tuo labiau, kad kitose projektu siūlomose nuostatose kalba tik apie jūrininko mirtį.

10. Siūlome tikslinti Projekto 4 straipsnio 5 dalį, kuria keičiama įstatymo 88 straipsnio 8 dalis, nes jūrininkas laive dirba pagal darbo sutartį ir išsireiškimas „tarnyba laive“ apskritai nėra vartojamas Prekybinės laivybos įstatyme.

11. Siūlome įsivertinti Projekto 4 straipsnio 6 dalies, kuria įstatymo 88 straipsnis papildomas 10 dalimi, nuostatos „jo darbo sutartis ir toliau galioja visą jūrininko buvimo nelaisvėje laikotarpį“ teisinės pasekmės. Akivaizdu, kad darbo sutartyje yra daugybė jūrininko ir jo darbdavio įsipareigojimų, taip pat akivaizdu, kad jūrininkui esant nelaisvėje absoliuti dauguma jų negalės būti vykdoma. Pagal MLC konvencijos A2.2 standarto pakeitimus, kuriuos siekiama įgyvendinti

projektu, yra reikalaujama, kad tokiais atvejais būtų tik mokamas „jūrininko atlyginimas ir kitos priklausančios išmokos <...>“, ir ši nuostata įgyvendinama antruoju 88 straipsnio 10 dalies sakiniu.

Taip pat siūlome šioje dalyje ir kitose projekto vietose rašyti „nelaisvėje laive ar *bet kurioje kitoje vietoje*“.

Projekte įsivedama sąvoka „ginkluotas *laivų* plėšimas“, tačiau projekto 4 ir 5 straipsniuose rašoma „ginkluotas *laivo* plėšimas“. Siūlome suvienodinti patikslinant pačią sąvoką.

12. Projekto 5 straipsniu keičiamo 89 straipsnio 1 ir 3 dalyse siūlome atsisakyti Lietuvos teisės aktams nebūdingo stiliaus rašant „dalies (-ių)“ ir pan. ir ją dėstyti kitaip (nustatomos „dalis arba dalys“, nurodomas „konkretus asmuo ar asmenys“ ir pan.). Taip pat atkreipiame dėmesį, kad pagal MLC konvencijos A2.2 standarto pakeitimus, kuriuos siekiama įgyvendinti projektu, yra kalbama apie jūrininko atlyginimą ir „kitas priklausančias išmokas“, todėl lieka neaišku, kodėl jūrininkas negalėtų susitarti ir dėl šių kitų išmokų ar jų dalies mokėjimo kitiems asmenims. Taip pat siūlome įvertinti, ar nebūtų tiksliau 89 straipsnio 1 dalyje rašyti „pervedama banko pavedimu ar *sumokama kitais būdais*“.

13. Siūlome tikslinti 89 straipsnio 3 dalį ir nustatyti, kaip būtų mokamas nelaisvėje laikomo jūrininko darbo užmokestis ar jo dalys kitiems asmenims, jei jūrininkas, kaip gali būti atsižvelgiant į šio straipsnio 2 dalį, nėra pasinaudojęs „paslauga“ (galimybe?) ir nėra nurodęs, kam ir kokiomis dalimis turi būti pervedamas darbo užmokestis. Taip pat šioje dalyje, klabant apie Lietuvos teisės aktus, nereikėtų rašyti „galiojančius“.

14. Projekto 6 straipsnyje dėstant naują redakciją įstatymo priedą:

- 1 ir 2 dalyse Europos ekonominės bendrijos sutrumpinimą reikėtų rašyti skliausteliuose, t.y. (EEB);
- 3 dalyje prieš direktyvai suteiktą numerį, kuris prasideda metais, o ne eilės numeriu, nereikia rašyti Nr.;
- 4 dalyje po žodžių „keičianti Direktyvą 1999/63/EB“ turi būti kablelis.

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto pastabų neturime.

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Deividas Kriaučiūnas

Deividas Kriaučiūnas, tel. 870663817, el. p. deividas.kriauciunas@lr.lt